

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Er is ruimte voor vrijetijdsbesteding, zowel door inwoners als recreanten.

Er is een goede culturele infrastructuur met verschillende musea en bibliotheken en evenementen. Voor de leefbaarheid van de dorpen is het bestaan van verenigingen essentieel. Sportbeoefening en vrijetijdsbesteding in verenigingsverband zijn daarom wezenlijke onderdelen van gemeentelijk beleid. Het accent ligt op gezondheid, sociale cohesie en participatie.

Kaderstellende documenten

Romte foar Taal 2021-2025

Beleidsnotitie "Cultuur Promotie wordt Cultuur Evenementen"

Beleidsnotitie Cultuureducatie 2023-2026

Bibliotheekbeleid 2023-2026

Afsprakenkader Sport 2022-2026

Preventieagenda Opsterland 2021-2030

Nota Kansen Benutten 2016-2020

Regionale Toeristische Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland 2022-2030

Bomenbeleidsplan 2020

Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Erfgoedverordening

Reguliere werkzaamheden

- Stimuleren en faciliteren culturele initiatieven.
- In stand houden cultureel erfgoed.
- Stimulearje dat ynwenners en meiwurkers it Frysk sprekke en brûke.
- Zorgen voor kwalitatief goede sportaccommodaties.
- Accounthouderschap toeristische sector.
- Regionale afstemming recreatie en toerisme.
- Onderhoud groene buitengebied.
- Extensief beheer bermen buiten de bebouwde kom (biodiversiteit).
- Terugplaatsen nieuwe bomen bij noodzakelijke bomenkap.
- Periodieke inspectie speeltuinen.
- Onderhouden gemeentelijke sportvelden.

Thema Cultuur

Doelstellingen

Het cultureel klimaat draagt bij aan de leefbaarheid van Opsterland

Omschrijving (toelichting)

Voor inwoners en bezoekers van Opsterland is het beleven en genieten van cultuur een zinvolle en prettige vrijetijdsbesteding. Er zijn volop culturele initiatieven. Erfgoedorganisaties brengen het verleden dichtbij. De openbare bibliotheken dragen bij aan de participatie van onze inwoners.

Maatregelen

De gemeenteraad stelt een nieuw cultuurbeleid vast

Omschrijving (toelichting)

Wij stellen in 2026 een nieuw cultuurbeleid op, waarin cultuureducatie en museumbeleid zijn opgenomen. We leggen dit voor aan de gemeenteraad.

De gemeenteraad stelt een nieuw Fries taalbeleid vast

Omschrijving (toelichting)

Wij herijken het Fries taalbeleid en leggen dit voor aan de gemeenteraad.

We geven invulling aan de wet zorgplicht bibliotheken

Omschrijving (toelichting)

In 2026 bereiden we ons voor op goede bibliotheken in gemeenten. Een nieuwe wet maakt het verplicht voor gemeenten om bibliotheken te regelen. Ook provincies moeten meewerken aan het opzetten van openbare bibliotheken voor iedereen. Zo krijgt elke inwoner toegang tot een openbare bibliotheek in de buurt.

Thema Recreatie en Toerisme

Inleiding

Opsterland is een aantrekkelijke groene gemeente waar het goed toeven is. Toerisme en recreatie zijn belangrijke instrumenten die de leefbaarheid bevorderen en de lokale economie stimuleren. Binnen de regio Zuidoost Fryslân werken we programmatisch samen aan “Het Andere Friesland”. We zetten in op meer kwaliteit. We benutten onze toeristische mogelijkheden zo veel mogelijk. We werken samen met de horeca en andere ondernemers in deze sector.

Doelstellingen

De kwaliteit van toeristische voorzieningen is (verder) ontwikkeld en verbeterd

Omschrijving (toelichting)

We nemen in 2026 verschillende maatregelen om de kwaliteit van onze toeristische voorzieningen te verbeteren.

Maatregelen

De faciliteiten voor toeristen en recreanten worden meetbaar verbeterd

Omschrijving (toelichting)

1. We verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken in regionaal verband.
2. De opbrengsten uit de toeristenbelasting zetten we in voor (verdere) ontwikkeling van toeristische voorzieningen en activiteiten.
3. De Turfroute als toeristisch blauw lint door de regio: we verbeteren faciliteiten aan de wal in regionaal verband.
4. We zetten in op promotie, informatievoorziening en gastheerschap op regionaal niveau vanuit 'Het Andere Friesland'.

Thema Openbaar groen

Inleiding

We onderhouden de openbare ruimte op de manier die past bij de andere thema's uit dit programma: uitnodigend voor inwoners en toeristen. Ook dragen we met het onderhoud bij aan duurzaamheid. We vergroten de biodiversiteit, bijvoorbeeld door meer ruimte te geven aan bloeiende bloemen. Ook zorgen we voor herplant van bomen.

Doelstellingen

We investeren in de Mienskip en in vertrouwen in de gemeentelijke overheid

Omschrijving (toelichting)

De openbare ruimte leent zich goed om ruimte te geven aan initiatieven van inwoners en organisaties. Daarmee wordt de mienskip sterker. En het vertrouwen in de lokale overheid wordt groter. Daarom zijn we zichtbaar en benaderbaar als mensen met initiatieven komen. We inspireren onze inwoners om betrokken te zijn bij hun leefomgeving.

Maatregelen

We stellen een plan op voor het beheren van invasieve soorten

Omschrijving (toelichting)

In het Biodiversiteitsplan Opsterland 2026-2036 is vastgelegd dat we invasieve soorten bestrijden als er sprake is van bedreiging van de biodiversiteit. We gaan bepalen hoe en waar we dit het beste kunnen doen en leggen dit vast in een beheerplan.

Het beheer van ons openbaar groen is gericht op het vergroten van biodiversiteit. Hiervoor worden diverse beheersplannen opgesteld.

Waar dit kan zal extensief beheer in de dorpen worden toegepast, het beeld verandert van netjes (kreas) naar meer ruigte (rûch). Aandacht gaat vooral uit naar meer dood hout, gelaagdheid in beplanting, bermgras, oever- en waterbeplanting 's winters laten staan, bladeren laten liggen, e.d.

Thema Sport

Doelstellingen

Wij hebben goede sportaccommodaties. Sporten is bereikbaar voor iedereen

Omschrijving (toelichting)

Sport en bewegen zijn goed voor onze gezondheid. Daarom ondersteunen wij het verenigingsleven. We blijven de komende jaren meedoen aan de Regeling Brede Impuls Combinatiefuncties. Ook zetten we buurtsportcoaches in binnen het sociaal domein. We nemen sportaccommodaties op in het strategisch vastgoedbeleid.

Maatregelen

We monitoren het sportgedrag van onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het lokaal sportakkoord willen we inzicht krijgen in hoeveel inwoners van Opsterland bewegen of sporten. We hebben zicht op de bij het NOC*NSF aangesloten sportleden en via buurtsportcoaches alle sportende kinderen van groep 3 tot en met 8. Er is een groep waarvan we niet weten of ze sporten. Dit willen we inzichtelijk hebben. Het doel hiervan is om op basis van de verkregen data interventies op te zetten, waarmee wij meer inwoners kunnen laten sporten en bewegen.

Wij organiseren valpreventieve beweeginterventies

Omschrijving (toelichting)

We organiseren samen met buurtsportcoaches, fysiotherapeuten en huisartsen de valpreventieve beweeginterventies. Het doel hiervan is dat ouderen sterker worden en steviger op hun benen komen te staan. Hierdoor wordt het risico op vallen verkleind, waardoor het aantal ouderen dat hierdoor gebruik dient te maken van zorg vermindert. We willen dat minimaal 150 ouderen van 65+ deelnemen die een verhoogd risico hebben op vallen.

Wij stimuleren de begeleiding in de kinderopvang en het peuteronderwijs om kinderen zoveel mogelijk te laten bewegen

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen samen met buurtsportcoaches een pakket om kinderen in kinderopvang en peuteronderwijs te stimuleren tot bewegen. Het doel is om jonge kinderen actief te betrekken bij beweging, wat hun gezonde ontwikkeling en welzijn bevordert.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van de reserves voor programma 5 meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000	Realisatie 2024	Begr. 2025 (incl wijz)	Begr. 2026	MJB 2027	MJB 2028	MJB 2029
Lasten	7.659	7.006	7.167	6.977	6.680	6.667
Baten	1.396	811	669	669	669	669
Saldo voor bestemming	-6.262	-6.196	-6.498	-6.307	-6.011	-5.998
Mutaties reserves						
Lasten	-	143	-	-	-	-
Baten	450	427	177	373	177	177
Saldo na bestemming	-5.812	-5.912	-6.321	-5.934	-5.834	-5.821

Specificatie per taakveld

x € 1.000	Realisatie 2024	Begr. 2025 (incl wijz)	Begr. 2026	Mut B25<>B26
Lasten				
5.1 Sportbeleid en activering	552	537	493	-44
5.2 Sportaccommodaties	1.516	1.135	1.486	352
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	374	394	374	-20
5.4 Musea	456	90	156	65
5.5 Cultureel erfgoed	43	118	94	-24
5.6 Media	823	915	907	-8
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recre.	3.894	3.817	3.656	-161
Totaal lasten	7.659	7.006	7.167	161
Baten				
5.1 Sportbeleid en activering	412	378	368	-10
5.2 Sportaccommodaties	152	125	144	19
5.3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	12	-	-	-
5.4 Musea	356	14	6	-8
5.5 Cultureel erfgoed	-	2	2	-
5.6 Media	76	30	30	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	388	262	119	-143
Totaal baten	1.396	811	669	-142
Saldo voor bestemming	-6.262	-6.196	-6.498	-302
Mutaties reserves				
Stortingen reserves	0	-143	0	143
Onttrekkingen reserves	450	427	177	-250
Totaal mutaties reserves	450	284	177	-250
Saldo na bestemming	-5.812	-5.912	-6.321	-552

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2026 € 552.000 nadeliger dan in 2025.

Lasten:

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties: de lasten zijn in 2026 € 352.000 gestegen.

- Vanaf 2026 starten de afschrijvingslasten van het sport- en recreatiecentrum Kortezwaag (€ 505.000). Dit geeft hogere lasten.

- In 2026 zijn de toegerekende directe personeelslasten € 42.000 lager.

In 2025 waren eenmalige kosten begroot voor:

- Een compensatie van € 49.000 voor het tekort in de exploitatiekosten voor sport- en recreatiecentrum Kortezwaag van het publieke deel over het jaar 2025 (PPB2024).
- Een bijdrage aan V.V. De Sweach voor de nieuwbouw (€ 60.000, NJR2024).

Taakveld 5.4 Musea: de lasten zijn in 2026 € 65.000 gestegen.

- In 2026 zijn de toegerekende directe personeelslasten € 73.000 hoger.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie: de lasten zijn in 2026 € 161.000 gedaald.

- In 2025 waren kosten begroot voor de aanleg van recreatieve fietspaden Bakkeveen-Wijnjewoude (€ 250.000, VJR2025).
- In 2026 zijn de toegerekende directe personeelslasten € 89.000 lager.

Baten:

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie: de baten zijn in 2026 € 143.000 gedaald.

- In 2025 waren baten begroot van de regiodeal ZO Friesland (€ 143.000, PPB2025).

Reserves:

De kosten voor recreatie en toerisme worden onttrokken uit de reserve Recreatie en toerisme (€ 177.000).